

להבין ענין גרות חנוכה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ב) וּנְקִדַת הַבְּאֹר בְּזֶה הוּא (פִּמְבְּאָר בְּהִדְרוּשִׁים¹⁴ מאמרי
2 חסידות העוסקים בנושא זה), שְׁעֲנִינָם ומטרתם שֶׁל גְּרוֹת חֲנֻכָּה הוּא
3 לְהָאִיר אֶת הַחֹשֶׁךְ. דְּעַל-יְדֵי מִלְחַמַת הַיּוֹנִים שהייתה בעיקר
4 מלחמה ורוחנית מתוך כוונה לפגוע בלימוד תורת ה' וקיום מצוות ה' כפי
5 שאומרים בנוסח "ועל הניסים"
6 בחנוכה, לְהַשְׁפִּיחֵם תּוֹרַתְךָ 1
7 וּלְהַעֲבִירָם מַחְקֵי 2
8 רְצוֹנְךָ¹⁵ וּבִפְרָט לְאַחֲרֵי 3
9 שְׁנַכְנְסוּ לַהֲיָכֵל וּטְמְאוּ 4
10 כָּל הַשְּׂמָנִים שֶׁבַּהֲיָכֵל¹⁶ 5
11 מתוך כוונה לפגוע בטהרת
12 השמן], נַעֲשֶׂה הַתְּגַבְּרוֹת 6
13 הַחֹשֶׁךְ דְּלְעוֹמַת-זֶה, הַצַּד 7
14 שֶׁכַּנְגַּד צַד הַקְּדוּשָׁה (הַנִּקְרָא 8
15 "לְעוֹמַת זֶה", עַל שֵׁם הַכּוֹתֵב 9
16 "אֵת זֶה לְעוֹמַת זֶה עֲשֵׂה 10
17 אֱלוֹקִים...") וְלִכְזוֹ, כְּשֶׁגִּבְרָה 11
18 מִלְכוּת בֵּית הַשְּׂמֹנָאִי 12
19 וְנִצְּחוּ אֶת הַיּוֹנִים, תִּקְנֵנו 13
20 גְּרוֹת חֲנֻכָּה, בְּכַדֵי לְהָאִיר 14
21 אֶת הַחֹשֶׁךְ הַרוּחָנִי שֶׁגִּרְמוֹ 15
22 הַיּוֹנִים. וְזֶהוּ הַטַּעַם לִכְךָ 16
23 שְׁזָמַן הַדְּלָקָתָם שֶׁל גְּרוֹת 17
24 חֲנוּכָּה הוּא לֹא בִשְׁעוֹת הַיּוֹם 18
25 כְּמוֹ גְּרוֹת הַמִּקְדָּשׁ אֲלֵא 19
26 מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה, כֹּאשֶׁר 20
27 הַשֶּׁמֶשׁ כִּבְּרָ לֹא מֵאִירָהּ וּמִתְחִילָה 21
28 הַחֲשִׁיכָה כִּי עֲנִינָם שֶׁל גְּרוֹת 22
29 חֲנֻכָּה הוּא לְהָאִיר אֶת 23
30 הַחֹשֶׁךְ. וּמִקּוֹם עֲמִידָתָם 24
31 שֶׁל גְּרוֹת חֲנוּכָּה הוּא לֹא בִפְנֵים 25
32 כְּמוֹ גְּרוֹת הַמִּקְדָּשׁ אֲלֵא בַּחוּץ 26
33 (רְשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם¹⁷) 27
34 וּבִשְׂמֹאֵל, לֹא כְּגֵרֵת הַמִּקְדָּשׁ 28
35 שֶׁהִדְלַקְתָּם הֵייתָ בִימֵינוּ (בְּדֵרוּם) שֶׁהֵם מוֹשְׁגִים הַמִּסְמָלִים אֵת הַחוּשׁ בְּכַדֵי
36 לְהָאִיר גַּם אֶת הַחֹשֶׁךְ דְּרִשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם, טוֹרֵי דְּפְרוּדָא, עַל
37 ה"סטרא אחרא" (הַצַּד הַאֲחֵר, שְׁאִינוֹ צַד הַקְּדוּשָׁה) נֶאֱמַר בַּסֵּפֶר הַתְּנִינָא (פֶּרֶק
38 כב) ש"מחשיבים עצמם ליש ודבר בפני עצמו ובוזה מפרידים את עצמם
39 מִקְדוּשָׁתוֹ שֶׁל מִקּוֹם בְּרוּךְ-הוּא מֵאַחַר שְׁאִין בְּטָלִים לוֹ יִתְבָּרֵךְ... וְלִכֵּן נִקְרָאִים
40 טוֹרֵי דְּפְרוּדָא (הַרִיִם שֶׁל פִּירוּד) בּוֹהֵר הַקְּדוּשׁ" שְׁיִנְיָקְתָּם שֶׁל ה"טוֹרֵי
41 דְּפְרוּדָא" הוּא מִקּוֹ הַשְּׂמֹאֵל. וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם לִכְךָ שְׁנֵי גְּרוֹת חֲנֻכָּה

(ב) וּנְקִדַת הַבְּאֹר בְּזֶה הוּא (פִּמְבְּאָר בְּהִדְרוּשִׁים¹⁴),

שְׁעֲנִינָם שֶׁל גְּרוֹת חֲנֻכָּה הוּא לְהָאִיר אֶת הַחֹשֶׁךְ.

דְּעַל-יְדֵי מִלְחַמַת הַיּוֹנִים לְהַשְׁפִּיחֵם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם

מַחְקֵי רְצוֹנְךָ¹⁵ וּבִפְרָט לְאַחֲרֵי שְׁנַכְנְסוּ לַהֲיָכֵל וּטְמְאוּ כָּל

הַשְּׂמָנִים שֶׁבַּהֲיָכֵל¹⁶], נַעֲשֶׂה הַתְּגַבְּרוֹת הַחֹשֶׁךְ דְּלְעוֹמַת-

זֶה, וְלִכְזוֹ, כְּשֶׁגִּבְרָה מִלְכוּת בֵּית הַשְּׂמֹנָאִי וְנִצְּחוּ אֶת

הַיּוֹנִים, תִּקְנֵנו גְּרוֹת חֲנֻכָּה, בְּכַדֵי לְהָאִיר אֶת הַחֹשֶׁךְ. וְזֶהוּ

שְׁזָמַן הַדְּלָקָתָם הוּא מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה, כִּי עֲנִינָם שֶׁל

גְּרוֹת חֲנֻכָּה הוּא לְהָאִיר אֶת הַחֹשֶׁךְ. וּמִקּוֹם עֲמִידָתָם הוּא

בַּחוּץ (רְשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם¹⁷) וּבִשְׂמֹאֵל, בְּכַדֵי לְהָאִיר גַּם אֶת

הַחֹשֶׁךְ דְּרִשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם, טוֹרֵי דְּפְרוּדָא, שְׁיִנְיָקְתָּם הוּא מִקּוֹ

הַשְּׂמֹאֵל. וְזֶהוּ שְׁנֵי גְּרוֹת חֲנֻכָּה הֵם שְׂמֹנָה גְּרוֹת, כִּי זֶה

שְׁנֵי גְּרוֹת חֲנֻכָּה מְאִירִים אֶת הַחֹשֶׁךְ (גַּם הַחֹשֶׁךְ דְּרִשׁוֹת

הַרְבִּיּוֹם) הוּא מִפְּנֵי שֶׁהָאֹר דְּגְּרוֹת חֲנֻכָּה הוּא אֹר

שְׁלִמְעֵלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, וְלִכְזוֹ הֵם שְׂמֹנָה גְּרוֹת, דְּמִסְפַּר

שְׂמֹנָה מוֹרָה עַל בַּחֲינָה שְׁלִמְעֵלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת¹⁸.

וְעַל-דִּרְךָ-זֶה הוּא בְּנוֹגַע לְהַיּוֹם-טוֹב' דְּחֲנֻכָּה, דְּזֶה

שְׁהַיּוֹם-טוֹב' דְּחֲנֻכָּה הוּא בְּמִסְפַּר שְׂמֹנָה (יּוֹמֵי דְּחֲנֻכָּה

תְּמַנְיָא אֵינּוּן¹⁶), הוּא, כִּי הַגְּלוּי שְׂמֹאִיר בִּימֵי חֲנֻכָּה הוּא

גְּלוּי שְׁלִמְעֵלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת.

וְהִנֵּה אֹר זֶה (שְׁלִמְעֵלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, שְׂמֹאִיר בִּימֵי

חֲנֻכָּה וּבִפְרָט בְּגְּרוֹת חֲנֻכָּה) נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי

הַמְּסִירוֹת-נֶפֶשׁ דְּמִתְתַּיְהוּ וּבְכִנּוּי¹⁹. וְהִנֵּנוּ²⁰, שֶׁהַשְּׁיִכּוֹת

דְּאֹר זֶה עִם הַחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא אֹז, הוּא בְּשֵׁנֵי עֲנִינִים,

מִלְמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה לְמַטָּה. מִלְמַטָּה לְמַעְלָה,

מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, שְׂמֹאִיר בִּימֵי חֲנֻכָּה בְּכָל וּבִפְרָט בְּגְּרוֹת

חֲנֻכָּה) נִמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה וּמִתְגַּלָּה בְּעוֹלָם עַל-יְדֵי הַמְּסִירוֹת-

נֶפֶשׁ דְּמִתְתַּיְהוּ וּבְכִנּוּי¹⁹ שֶׁלַחְמוּ בִּיוֹנִים שֶׁרְצוּ "לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ

וּלְהַעֲבִירָם מִחוּקֵי רְצוֹנְךָ" בְּמִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ, תוֹךְ נִכְוֹת לווֹתוֹר עַל חֵייהֶם.

וְהִנֵּנוּ²⁰, שֶׁהַשְּׁיִכּוֹת דְּאֹר זֶה הוּא הַאֲלוּקֵי הַגְּבוּהָ וְהַנְּעִלָה שֶׁלְמַעְלָה

מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת עִם הַחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא אֹז, בִּימֵי הַמִּלְחָמָה עִם הַיּוֹנִים הוּא

בְּשֵׁנֵי עֲנִינִים, מִלְמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה לְמַטָּה, כִּי שְׁהוֹלֵךְ

14) ראה בארוכה סה"מ עטר"ת שם ע' קמח. תרח"ץ שם ע' קעב. וראה גם תורת מנחם - ספר המאמרים כסלו ע' קסג ואילך. ע' קסט ואילך. וש"נ. 15) נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה. 16) שבת כא, ב. 17) ראה לעיל הערה 12. 18) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. 19) סה"מ תרח"ץ שם. 20) ראה גם ד"ה ואתה ברחמיך הרבים ה'תשמ"ח ס"ד (תורת מנחם - ספר המאמרים כסלו ע' קפח).